

Звіт про громадське обговорення проєкту стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:
Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа (далі – проєкт Стандарту).

Розроблення стандартів передбачено статтею 10 Закону України «Про вищу освіту».

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до [Національної рамки кваліфікацій](#) і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Громадське обговорення проведено у формі електронних консультацій. Проєкт Стандарту було розміщено 08 травня 2026 року на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням:

<https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-standartu-vyshchoi-osvity-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-zi-spetsialnosti-v13-bibliotечna-informatsiina-ta-arkhivna-sprava>

Зауваження та пропозиції до проєкту Стандарту приймалися до 24 травня 2026 року на електронну адресу: standards.vo@mon.gov.ua

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Впродовж встановленого для обговорення з громадськістю терміну надіслано зауваження та пропозиції від:

Бородіної Наталії Анатоліївни, д.т.н. зі спеціальності «Цивільний захист», доцента кафедри охорони праці, цивільної та промислової безпеки КПП ім. Ігоря Сікорського

Литвинова Олексія, ректора Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»

Саламахи Ігоря Павловича, кандидата історичних наук, доцента кафедри права та інформаційної діяльності Національного лісотехнічного університету України, гаранта ОПП Інформаційна діяльність

Васильєва Дмитра, командира військової частини А1451 полковника

Тюрменко Ірина, доктора історичних наук, професора, професора кафедри української мови, історії та інформаційної діяльності Гуманітарно-мистецького факультету Національного університету "Київський авіаційний інститут"

Національної спілки документознавців України, платформа Zoom, громадське

обговорення, 13 травня 2026 року.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення:

1) Пропозиції Бородіної Наталії Анатоліївни, д.т.н. зі спеціальності «Цивільний захист», доцента кафедри охорони праці, цивільної та промислової безпеки КПІ ім. Ігоря Сікорського із пропозиціями змін до низки проєктів стандартів вищої освіти, які знаходяться на громадському обговоренні, зокрема, і до проєкту стандарту вищої освіти за спеціальністю В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа (ступінь вищої освіти “Бакалавр”).

Н. А. Бородіна пропонує до проєкту стандарту вищої освіти за спеціальністю В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа (ступінь вищої освіти “Бакалавр”) внести наступні зміни:

1) викласти загальну компетентність **(ЗК) 06** у такій редакції: “Здатність реалізовувати свої права і обов’язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур, глобальних подій та цілей сталого розвитку, захищати незалежність і територіальну цілісність України та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції”;

2) додати дві нові загальні компетентності:

“Здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час задля збереження життя та здоров’я, протидіяти інформаційним і політичним загрозам, брати участь у національному спротиві та захищати Батьківщину.

Здатність використовувати знання й практичні навички з безпеки праці та здоров’я на роботі під час виконання професійних обов’язків”.

Із проєкта стандарту вищої освіти за спеціальністю В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа (ступінь вищої освіти “Магістр”) Н. А. Бородіна пропонує вилучити ЗК 06, аби не було дублювання з попереднім стандартом, а також додати нову загальну компетентність у такій редакції: “Здатність управляти професійними ризиками та приймати ефективні рішення з безпеки праці та здоров’я на роботі”.

Н. А. Бородіна вважає, що такі зміни в проєкті стандарту необхідно зробити “для забезпечення набуття здобувачами вищої освіти безпекових компетентностей”.

Підкомісія зі спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа Науково-методичної комісії № 2 з культури, мистецтва та гуманітарних наук сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України розглянула зазначені вище пропозиції доц. Н. А. Бородіної і вважає, що, за умови збереження актуального на даний час підходу до формулювання переліку загальних компетентностей, вносити пропоновані зміни до стандартів вищої освіти за спеціальністю В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа (ступені вищої освіти “Бакалавр” і “Магістр”) недоцільно.

Своє рішення члени підкомісії аргументують таким чином:

а) у наявному переліку загальних компетентностей (всього їх є вісім) досить лаконічно, однак вичерпно вказані всі основні компетентності, яких повинен набути здобувач вищої освіти у процесі навчання і які стосуються комунікації, сучасних знань та технологій, саморозвитку, участі в суспільному житті, прав, свобод та обов’язків людини і громадянина тощо. Перевантаження цього переліку ЗК двома

додатковими (для ступеня вищої освіти “Бакалавр”), які мають вузьке спрямування (на діяльність в умовах надзвичайних ситуацій та на безпеку праці) порушить загальний баланс і вимагатиме додаткової деталізації інших ЗК;

б) основні положення двох додаткових ЗК, які Н. А. Бородіна пропонує включити до проєкту стандарту для ступеня вищої освіти “Бакалавр”, вже присутні в наявних ЗК, зокрема: а) про “знання й практичні навички з безпеки праці та здоров’я” згадано у **ЗК 03**, де йдеться про здатність “застосовувати наукові, зокрема математичні, інженерні й технологічні знання та/або методи у професійній діяльності” (знання та навички з безпеки праці належать до інженерних та технологічних знань), а також у **ЗК 05**, де йдеться про “підтримку власного фізичного і психічного здоров’я”; б) про “здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час” йдеться у вже цитованій ЗК 03, про протидію інформаційним і політичним загрозам – у **ЗК 06**, а також у контексті інформаційної безпеки у спеціальній компетентності 11; формулювання “брати участь у національному спротиві та захищати Батьківщину” прямо присутнє в актуальній редакції ЗК 06;

в) редагування **ЗК 06** із заміною слів “брати участь у національному спротиві та захищати Батьківщину” на “захищати незалежність і територіальну цілісність України” вважаємо недоцільним, адже формулювання “захищати незалежність і територіальну цілісність України” є вужчим за наявне і стосується передовсім військових або принаймні здобувачів вищої освіти військових спеціальностей, а не всі бакалаври за спеціальністю В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа потраплять на військову службу;

г) не бачимо необхідності вилучати **ЗК 06** із проєкту стандарту для ступеня вищої освіти “Магістр” нібито для уникнення дублювання зі стандартом для ступеня вищої освіти “Бакалавр”, адже а) не всі здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа мають диплом бакалавра за цією спеціальністю, б) фактична заміна **ЗК 06** на пропонований варіант про управління професійними ризиками та безпеку праці зовсім нерівноцінна, окрім того пропоновані положення вже присутні у **ЗК 03** і **ЗК 05**;

д) в рамках автономії ЗВО за необхідності можуть визначати додаткові спеціальні компетентності і таким чином можуть включити окремі пропоновані положення доц. Н. А. Бородіної до спеціальних компетентностей.

2) Пропозиція Олексія Литвинова, ректора Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» щодо доцільності додати у проєкт стандарту компетентності, пов’язані зі знанням міжнародних стандартів документообігу, міжнародної документації та інформаційно-комунікаційних практик у сфері міжнародного партнерства.

Запропоновані компетентності щодо міжнародного документообігу, міжнародної документації та інформаційно-комунікаційних практик у сфері міжнародного партнерства охоплюються чинними компетентностями проєкту стандарту, зокрема СК01, СК04, СК08, СК09 та СК12. Крім того, відповідно до Стандарту заклади вищої освіти мають право визначати додаткові спеціальні компетентності з урахуванням особливостей освітніх програм та потреб конкретних сфер професійної діяльності. Підстав для внесення змін до проєкту Стандарту не вбачається.

3) Пропозиція Саламахи Ігоря Павловича, кандидата історичних наук, доцента кафедри права та інформаційної діяльності Національного лісотехнічного університету України, гаранта ОПП Інформаційна діяльність

Щодо пропозицій стосовно ЗК02 пропоную вилучити слова на рівні B2 CEFR, та залишити проект ЗК02 у такому вигляді: Здатність спілкуватися з професійних питань іноземною мовою, зокрема англійською, усно і письмово. Для осіб з порушеннями зору, слуху, мовлення відповідні вимоги застосовуються з урахуванням можливостей таких осіб та історичної складової підготовки: у проекті нового стандарту практично немає згадок про обов'язкове набуття історичних знань. Згадується про необхідність набуття математичних, інженерних та технологічних знань. Ціла ЗК08 взагалі повністю присвячена мистецтвознавству та культурі, мультикультурному та мультилінгвальному середовищу, але жодних натяків про необхідність набуття історичних знань (в тому числі і з історії України), без яких підготовка фахівців для архівної та бібліотечної справи є неповною. Історичні знання є базовими для підготовки спеціалістів з архівній і бібліотечній справи.

Пропозицію не враховано, оскільки загальна компетентність ЗК02 сформульована відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом МОН України від 27.03.2025 № 512. Підстав для внесення змін до проекту стандарту не вбачається.

Вимога щодо здатності спілкуватися з професійних питань іноземною мовою, зокрема англійською, на рівні B2 CEFR сформульована відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 27 березня 2025 року № 512. Стандарт визначає компетентності та результати навчання, яких має досягти здобувач після завершення освітньої програми, а не рівень підготовки вступника на момент вступу до закладу вищої освіти.

Щодо пропозиції посилити історичну складову підготовки фахівців зазначаємо, що проект стандарту передбачає формування компетентностей, пов'язаних із збереженням, дослідженням, інтерпретацією та використанням документальної, культурної та історичної спадщини. Визначений перелік загальних і спеціальних компетентностей відповідає Методичним рекомендаціям МОН України та забезпечує досягнення цілей підготовки фахівців за спеціальністю.

4) Пропозиція Васильєва Дмитра, командира військової частини А1451 полковника

Погоджуємося щодо важливості розширення участі державних органів, підприємств, установ та громадських організацій у міжнародних проєктах зумовлюють необхідність підготовки фахівців, здатних здійснювати професійну діяльність у сфері міжнародних документних комунікацій. Розуміємо, що вона формує у здобувачів вищої освіти систему знань про особливості підготовки та оформлення міжнародних документів, організацію документообігу в умовах міжнародної взаємодії, а також практичних навичок роботи з документами, що використовуються у сфері міждержавного, міжвідомчого та міжорганізаційного співробітництва.

Під час розроблення стандарту вищої освіти робоча група виходила з необхідності формування загальних і фахових компетентностей, які є базовими та

обов'язковими для всіх здобувачів спеціальності В13 незалежно від конкретної сфери майбутньої професійної діяльності. Водночас питання міжнародної документації мають вузькоспеціалізований характер. Компетентності та результати навчання, необхідні для роботи з міжнародними документами, можуть бути сформовані в межах інших освітніх компонент, зокрема дисциплін, що забезпечують підготовку з документознавства, інформаційної діяльності, ділових комунікацій, управління інформацією та цифрових технологій. **СК01, СК 04**

Це призведе до надмірної деталізації змісту підготовки та обмежить автономію закладів вищої освіти у формуванні освітніх програм.

Навички міжвідомчої та міжнародної комунікації

Робоча група виходить із того, що стандарт вищої освіти має визначати універсальні компетентності та результати навчання, необхідні для підготовки фахівців незалежно від конкретної сфери їх подальшого працевлаштування. Міжвідомча та міжнародна комунікація є спеціалізованими видами професійної взаємодії, потреба в яких залежить від специфіки діяльності окремих установ, організацій або посад.

Запропонована компетентність охоплюється чинними загальними та спеціальними компетентностями, пов'язаними зі здатністю здійснювати професійну комунікацію, працювати в команді, взаємодіяти з різними суб'єктами інформаційної діяльності та використовувати сучасні засоби комунікації. Тому її виокремлення як самостійної компетентності призведе до дублювання змісту вже визначених складових стандарту.

Крім того, формування навичок міжвідомчої та міжнародної комунікації може бути забезпечене на рівні освітніх програм через відповідні освітні компоненти, практичну підготовку, міжнародні проєкти та вибіркові дисципліни.

Відповідь на зауваження щодо включення положення «Інформаційно-сервісна діяльність у сфері міжнародного співробітництва»

За результатами обговорення пропозицію не підтримано.

Робоча група вважає, що інформаційно-сервісна діяльність у сфері міжнародного співробітництва є одним із можливих напрямів професійної реалізації випускників, проте не належить до базових характеристик, які мають бути обов'язково відображені у стандарті спеціальності. Стандарт вищої освіти повинен визначати універсальні компетентності та результати навчання, що забезпечують підготовку фахівців для широкого спектра професійних завдань у сфері інформаційної, документної та комунікаційної діяльності.

Запропоноване формулювання має вузьку галузеву спрямованість і стосується окремого сегмента професійної діяльності. Його включення до стандарту може призвести до надмірної деталізації змісту підготовки та звуження можливостей для формування освітніх програм відповідно до потреб конкретних закладів вищої освіти та роботодавців.

Водночас компетентності, необхідні для здійснення інформаційно-сервісної діяльності в міжнародному середовищі, можуть формуватися в межах освітніх компонент, присвячених інформаційній діяльності, документним комунікаціям, інформаційному менеджменту, цифровим технологіям та професійній комунікації, а також через вибіркові дисципліни та практичну підготовку.

Рішення: зауваження не враховано. Запропоноване положення має спеціалізований характер, не належить до обов'язкових складових стандарту та може бути реалізоване на рівні освітніх програм закладів вищої освіти.

У той же час констатуємо, що виокремлення комплексу таких компетентностей спонукає нас до змісту предметної області спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, що передбачає практику міжнародного співробітництва, природу та еволюцію міжнародних комунікацій та міжнародного інформаційного простору. У кінцевому рахунку може передбачати міждисциплінарну програму.

5) Пропозиція Тюрменко Ірини, доктора історичних наук, професора, професора кафедри української мови, історії та інформаційної діяльності гуманітарно-мистецького факультету Національного університету "Київський авіаційний інститут" запропоновано внести уточнення, зміни до наступних СК:

СК01. Здатність до логічного та абстрактного мислення з метою застосовувати теорії, поняття, принципи, міжнародні й національні стандарти бібліотечної, інформаційної, архівної справи у сфері професійної діяльності.

Обґрунтування відхилення пропозиції. Здатність до критичного мислення та вирішення проблем уже передбачена у загальних компетентностях (ЗК 07). Спеціальні компетентності мають фокусуватися на фахових аспектах, а не на базових когнітивних процесах.

СК03. Здатність формувати, систематизувати, зберігати та використовувати документно-інформаційні ресурси бібліотек, архівів, інформаційних установ і служб та інших організацій.

Обґрунтування відхилення пропозиції. Термін «інформаційні установи» є достатньо широким і охоплює різноманітні служби. Крім того, опис об'єкта діяльності в Стандарті вже включає широкий спектр організацій та інфраструктури

СК09. Здатність здійснювати управління документацією та інформацією, документно-інформаційними ресурсами та інформаційними системами на операційному та тактичному рівнях у професійній діяльності.

Обґрунтування відхилення пропозиції. Поняття «документно-інформаційні ресурси» вже включає в себе документацію та інформацію як такі. Додавання фрази «у професійній діяльності» є надлишковим, оскільки всі СК стосуються професійної сфери за визначенням

СК10. Здатність створювати та просувати інформаційні продукти й послуги на основі комунікацій з громадськістю, оцінювати якість та ефективність виконаних робіт, здійснювати інформаційний маркетинг та моніторинг інформаційно-аналітичної діяльності установ та організацій.

Обґрунтування відхилення пропозиції. Комунікація з громадськістю та суб'єктами ринку передбачена в СК 12.

СК11. Здатність гарантувати інформаційну безпеку, конфіденційність і захист даних у процесі роботи з документацією та інформацією

Обґрунтування відхилення пропозиції. Формулювання «забезпечувати» є більш реалістичним для бакалаврського рівня та відповідає дескрипторам 6 рівня НРК щодо відповідальності. Використання терміну «гарантувати» покладає на випускника надмірну, юридично зобов'язуючу відповідальність за технічний стан систем. Крім того, повне гарантування безпеки та створення систем захисту є прерогативою фахівців спеціальності «Кібербезпека та захист інформації», тоді як для спеціальності В13 завдання полягає у дотриманні встановлених протоколів, організаційному забезпеченні захисту та використанні інструментів безпеки в межах професійної діяльності. Такий підхід також узгоджується із загальною компетентністю ЗК04, що передбачає здатність саме захищати інформацію, а не гарантувати абсолютну безпеку інфраструктури.

СК12. Здатність здійснювати професійну комунікацію з усіма суб'єктами інформаційного ринку, дотримуватись принципів відкритості та інклюзивності, використовувати соціокомунікаційні та піар-технології

Обґрунтування відхилення пропозиції. «PR-технології» – це загальноприйнята професійна аббревіатура, що використовується в науковій та практичній сфері. Заміна на кириличну транслітерацію не несе змістового навантаження.

СК13. Здатність здійснювати інформаційно-комунікаційну, соціокультурну роботу в бібліотеках, архівах та інших установах і організаціях.

Обґрунтування відхилення пропозиції. Перелік установ у редакції Стандарту відповідає предметній області спеціальності. Можливість працевлаштування в інших організаціях вже зафіксована у розділі II «Загальна характеристика» та у Пояснювальній записці.

СК 14. Здатність здійснювати професійну діяльність у глобалізованому світі на основі розуміння та поваги до історичної та культурної пам'яті, реалізації своїх прав і обов'язків як члена суспільства та верховенства права, участі у національному спротиві, дотримання етичних і моральних норм у сфері професійної діяльності.

Обґрунтування відхилення пропозиції. Запропоноване формулювання майже повністю дублює загальні компетентності ЗК 06 (права людини, верховенство права, національний спротив) та ЗК 08 (мультикультурне середовище, ідеї та сенси). СК 14 повинна залишатися сфокусованою саме на фаховій етиці

СК16. Здатність здійснювати професійну діяльність, спрямовану на виявлення, експертизу цінності документів, збереження, облік, опрацювання, популяризацію та забезпечення доступу до об'єктів національної документальної спадщини.

Обґрунтування відхилення пропозиції. Уточнення «експертиза цінності документів» є недоцільним, оскільки поняття «експертиза цінності» має ширший зміст і охоплює професійну діяльність щодо визначення наукової, історичної, культурної, соціальної, правової та практичної значущості різних видів інформаційних ресурсів та об'єктів документальної спадщини.

Застосування терміна «експертиза цінності документів» звужує зміст

компетентності лише до окремого виду об'єктів – документів, тоді як сучасна професійна діяльність фахівців спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» пов'язана з оцінюванням цінності комплексів документів, архівних фондів, колекцій, електронних інформаційних ресурсів та інших об'єктів національної документальної спадщини.

6) Пропозиція від Національної спілки документознавців України щодо викладення розділу «Х. Додаткові вимоги та обмеження (за наявності) для міждисциплінарних освітніх програм» без зазначення конкретного відсоткового показника та з посиланням на чинні нормативно-правові акти, що регулюють реалізацію міждисциплінарних освітніх (наукових) програм.

а) «Обсяг освітніх компонентів спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа», що формують міждисциплінарну складову освітньої програми, не повинен бути меншим ніж 50 % загального обсягу освітньої програми, якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами та законодавством України змінити на наступний виклад:

«Міждисциплінарні освітні програми розробляються та реалізуються відповідно до вимог законодавства України та нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, що регулюють підготовку за міждисциплінарними освітніми (науковими) програмами.

Запропонована зміна спрямована на приведення проекту Стандарту у відповідність до чинних Вимог до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.02.2021 № 128, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.04.2021 за № 454/36076.

б) пропонується включити до розділу «Перелік нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти» такий нормативний документ
Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.02.2021 № 128 «Про затвердження Вимог до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 06.04.2021 за № 454/36076.

В) пропонується виключити з розділу наступне :

«Міждисциплінарна освітня програма повинна передбачати інтеграцію освітніх компонентів інших галузей знань із збереженням предметної області спеціальності. Додаткові загальні та спеціальні компетентності, що формуються в межах міждисциплінарної освітньої програми, повинні бути узгоджені з компетентностями, визначеними цим стандартом, та не повинні суперечити професійній спрямованості спеціальності.

Освітня програма повинна забезпечувати ідентифікацію випускника як фахівця у сфері бібліотечної, інформаційної та архівної справи із визначенням його здатності до професійної діяльності.

Міждисциплінарна освітня програма не повинна передбачати зменшення обсягу освітніх компонентів, що забезпечують формування фахових компетентностей, нижче рівня, визначеного стандартом; допускати дублювання змісту освітніх компонентів без розширення міждисциплінарного контексту»

5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Під час доопрацювання проєкту Стандарту зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення частково враховано.

Так, Пропозицію щодо викладення розділу «Х. Додаткові вимоги та обмеження (за наявності) для міждисциплінарних освітніх програм» без зазначення конкретного відсоткового показника та з посиланням на чинні нормативно-правові акти, що регулюють реалізацію міждисциплінарних освітніх (наукових) програм, розглянуто та враховано.

Також до переліку нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти, включено наказ Міністерства освіти і науки України від 01.02.2021 № 128 «Про затвердження Вимог до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм».

Виключити з Х розділу наступне:

«Міждисциплінарна освітня програма повинна передбачати інтеграцію освітніх компонентів інших галузей знань із збереженням предметної області спеціальності. Додаткові загальні та спеціальні компетентності, що формуються в межах міждисциплінарної освітньої програми, повинні бути узгоджені з компетентностями, визначеними цим стандартом, та не повинні суперечити професійній спрямованості спеціальності.

Освітня програма повинна забезпечувати ідентифікацію випускника як фахівця у сфері бібліотечної, інформаційної та архівної справи із визначенням його здатності до професійної діяльності.

Міждисциплінарна освітня програма не повинна передбачати зменшення обсягу освітніх компонентів, що забезпечують формування фахових компетентностей, нижче рівня, визначеного стандартом; допускати дублювання змісту освітніх компонентів без розширення міждисциплінарного контексту».